

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/82/2021
Identifikačné číslo spisu: 4020200082
Dátum vydania rozhodnutia: 30. marca 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4020200082.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jana Martinčeková a členov senátu JUDr. Zdenka Reisenauerová a Mgr. Michal Novotný, v právnej veci žalobcu: H. Y. Y., narodený XX.XX.XXXX., bytom K., právne zastúpený advokátskou kanceláriou Prochádzka & partners, spol. s r. o., so sídlom Búdkova č. 4, Bratislava, proti žalovanému proti žalovanému Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom Špitálska č. 8, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.: UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2020/2442/Chr zo dňa 24.01.2020, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sa/15/2020-106 zo dňa 30.11.2020, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sa/15/2020-106 zo dňa 30.11.2020 a vec v r a c i a krajskému súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Nitre (ďalej ako „krajský súd“, resp. „správny súd“) rozsudkom č. k. 23Sa/15/2020-106 zo dňa 30.11.2020, zrušil rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2020/2442/Chr zo dňa 24. 01. 2020 (ďalej tiež „preskúmané rozhodnutie“), ako i prvostupňové rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, odboru sociálnych vecí a rodiny č. NR1/OPPNK ŤZPAPČ/SOC/2019/74103-5 zo dňa 28. 10. 2019 (ďalej tiež „prvostupňové rozhodnutie“) a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Krajský súd žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra (ďalej tiež „správny orgán I. stupňa“). Správny orgán I. stupňa nevyhovel žiadosti žalobcu zo dňa 17.07.2019 a nepriznal mu peňažný príspevok na opatrovanie fyzickej osoby S. Y., nar. XX.XX.XXXX (ďalej len „maloletá“) a konštatoval, že maloletá nespĺňa rozhodujúcu zákonom stanovenú podmienku, ktorou je odkázanosť na opatrovanie (§ 14 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 447/2008 Z. z.“)). V odôvodnení sa odvolal na komplexný posudok oddelenia peňažných príspevkov

na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností č. NR1/OPPnKŤZPaPČ/PČ/SOC/2019/64177-0005 zo dňa 22. 10. 2019, podľa ktorého sa S. Y. považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím s mierou funkčnej poruchy 60% podľa prílohy č. 3 časť III. bod 8 písm. c) k zákonu č. 447/2008 Z. z.. Peňažný príspevok na opatrovanie nebol v predmetnom komplexnom posudku navrhnutý ako vhodná forma kompenzácie.

3. V odôvodnení žalovaného bolo konštatované, že preskúmal spisovú dokumentáciu a posudkový lekár preskúmal jednotlivé telesné, zmyslové a psychické funkcie a ich poruchy. Pri posudzovaní odkázanosti neplnoletej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na pomoc inej fyzickej osoby sa neprihliada na potrebu pomoci pri zabezpečovaní starostlivosti o seba, starostlivosti o domácnosť, alebo pri realizovaní základných sociálnych aktivít, ktoré vyplývajú z rodičovskej starostlivosti poskytovanej neplnoletej fyzickej osobe rovnakého veku. Posudkový lekár konštatoval, že maloletá potrebuje pomoc pri dodržiavaní liečebného režimu a nie je odkázaná na opatrovanie, lebo stupeň odkázanosti na pomoc inej osoby je I podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov (ďalej ako zákon č. 448/2008 Z. z.). Žalovaný v odôvodnení ďalej uviedol, že miera funkčnej poruchy 60 % zodpovedá druhu zdravotného postihnutia cukrovke detského veku podľa prílohy č. 3 časti III. 8c k zákonu č. 447/2008 Z. z. Žalovaný dospel k záveru, že správny orgán I. stupňa postupoval správne a komplexný posudok zo dňa 22.10.2019 bol vydaný v súlade s právnymi predpismi platnými v čase jeho vydania, preto nemá v odvolacom konaní právny dôvod na jeho zmenu a preto ostáva v platnosti.

4. Krajský súd po prejednaní veci, po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov konania ako aj obsahom administratívneho spisu, dospel k záveru, že žaloba žalobcu zo dňa 17.2.2020 je podaná dôvodne.

5. Podľa názoru správneho súdu rozhodnutie žalovaného, ako aj prvostupňového orgánu verejnej správy bolo postihnuté vadou nesprávneho právneho posúdenia vecí, keď orgán verejnej správy síce aplikoval správne právne predpisy na danú vec, avšak v zmysle článku 7 ods. 5 Ústavy SR medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, medzi ktoré patrí aj Dohovor o právach dieťaťa, majú prednosť pred zákonmi. Krajský súd mal za to, že zákon č. 447/2008 Z. z. (§ 14 ods. 2, § 40 ods. 1, § 39 ods. 1, 2) nezabezpečuje taký rozsah práv, aký predpokladá Dohovor o právach dieťaťa, ktorému vzhľadom na jeho rozumovú vyspelosť treba poskytnúť zvláštnu opateru a starostlivosť v dôsledku jeho ťažkého zdravotného postihnutia, pretože ešte nevie čítať, počítať, a teda nedokáže analyzovať nameranú hodnotu glykémie a k nej aplikovať správne množstvo inzulínu.

6. Za spornú považoval správny súd otázku, či je otec maloletej oprávnenou osobou na poberanie príspevku na opatrovanie maloletej ako osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (§ 2 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z.z.), čomu predchádza zodpovedanie tiež spornej otázky, či maloletá je osobou odkázanou na opatrovanie, čo zaisť od určeného stupňa jej odkázanosti aj vzhľadom na jej vek pomoc inej osoby (§ 14 ods. 1, 4 zákona č. 447/2008 Z. z.). Správny súd uviedol: „Stupeň odkázanosti, určenej posudkovým lekárom žalovaného, zohľadnil v posudzovaní sebestačnosti pri jednotlivých úkonoch, najmä dodržiavanie liečebného režimu bod 11 a pri úkonoch tohto bodu konštatoval, že maloletá je pri väčšine úkonov odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby.“ Správny súd považoval za zrejmé, že „jednotlivé úkony, tak ako sú vymenované v prílohe č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z. v bodoch 1-12 sa formálne bodujú a maloletá bola pri väčšine úkonov schopná vykonávať tieto úkony sama, s výnimkou bodu 11 dodržiavanie liečebného režimu je maloletá minimálne pri dvoch úkonoch odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a bod 12 - potreba dohľadu, nie je maloletá odkázaná na dohľad pri žiadnej z činností.“ Krajský súd v tejto súvislosti vyhodnotil, že „Napriek tomu správny súd má za to, že úkony pod bodom 5 celkový kúpeľ, vzhľadom na inštalovanú inzulínovú pumpu na zadnej časti tela, je potrebná pomoc inej osoby pri sprchovaní maloletej. Bod 11 dodržiavanie liečebného režimu okrem iného správne dávkovanie, kontrola inzulínovej pumpy, vyhodnocovanie merania, dodržiavanie diéty, nie je v schopnosti 6-ročného dieťaťa, pretože v prípade nezabezpečenia starostlivosti, keď je osoba odkázaná na podávanie základného lieku, nepodanie ktorého môže mať pre ňu fatálne následky, je

potrebné vyhodnotiť ako odkázanosť pri viacerých činnostiach, čo vedie k záveru o potrebe nepretržitého dohľadu pri bode 12, teda stupňa odkázanosti VI. v zmysle § 49 ods. 12 zák.č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Súd považuje za opodstatnené námietky žalobcu v žalobe i prednesené na pojednávaní, že pri hypoglykémii a hyperglykémii maloletej nie je schopná ani iné úkony, pretože je slabá a je odkázaná na pomoc inej osoby.“

7. Krajský súd sa nestotožnil so stanoveným stupňom odkázanosti maloletej na pomoc inej fyzickej osoby. Komplexný posudok, ktorý je podkladom rozhodnutia nie je rozhodnutím, a preto nemôže byť predmetom súdneho preskúmania v správnom súdnictve. Jeho vecnú správnosť však súd posudzuje v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktoré bolo na jeho základe vydané. Správny súd vyhodnotil, že v danom prípade došlo k prísne formalistickému výkladu pri aplikovaní príslušných ustanovení zákona č. 447/2008 Z. z. o príspevkoch na kompenzáciu. Aj orgány verejnej správy sú povinné zákon vykladať v súlade s účelom a zmyslom zákona. Pri aplikácii a interpretácii zákonov, ak prichádzajú do úvahy viaceré výklady, je potrebné prikloniť sa vždy k ústavne konformnému výkladu. Rozhodnutia orgánov verejnej správy dostatočne nezohľadnili článok 40, článok 41 ods. 5 Ústavy SR, t. j. ústavou garantované právo na ochranu zdravia a právo rodičov, ktorí sa starajú o deti, na pomoc štátu, správna právna úvaha nebola ústavne konformná a eurokonformná, najmä nebola súladná s Dohovorom o právach dieťaťa. Správny súd konštatoval, že správne uváženie umožňuje orgánom verejnej správy určitú autonómiu, do ktorej súdy nie sú v zásade oprávnené vstupovať. Výnimkou je situácia, ak správna úvaha trpí vadami, je nelogická, čo vyústi do vydania nesprávneho rozhodnutia a takouto je úvaha žalovaného v predmetnej veci, ak na jednej strane žalovaný tvrdí, že maloletá potrebuje dohľad dospeléj osoby ako dieťa porovnateľné jeho veku, ale na druhej strane konštatuje, že je u neho nevyhnutný dohľad pri meraní cukru, vyhodnotení uskutočneného merania a navolení inzulínových jednotiek, čo je evidentne širší dohľad.

8. Krajský súd vyjadril názor, že vzhľadom na Dohovor o právach dieťaťa je potrebné zohľadniť aj prílohu č. 2 k zákonu č. 461/2003 Z. z., v ktorej sú vymenované choroby a stavy, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť, keď pri kapitole IV. - „Choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok“, je uvedené, že zdravotný stav vyžaduje osobitnú starostlivosť zo strany rodičov pri sledovaní celkového zdravotného stavu, sledovanie merateľných hodnôt, presnú aplikáciu inzulínu v určených dávkach a v určenom čase, denný dozor, prevenciu akútnych zápalových ochorení, prípravu diéty, sprevádzanie do špecializovaných zariadení, ošetrovanie komplikácií. Táto skupina ochorení vyžaduje osobitnú starostlivosť zo strany rodičov u detí do 15. roku veku dieťaťa. Významným je najmä konštatovaný denný dozor a presná aplikácia inzulínu v určených dávkach a v určenom čase. Správny súd vyhodnotil, že je v záujme maloletej, aby vzhľadom na nízky vek mala zabezpečené opatrovanie, ktoré jej môže poskytnúť žalobca, pretože ona nie je schopná správne vyhodnotiť si stavy hyperglykémie, resp. hypoglykémie a mohlo by dôjsť k vážnym zdravotným problémom.

9. Správny súd z vyššie uvedených dôvodov preskúmané rozhodnutie žalovaného, ako aj jemu predchádzajúce prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie.

10. Proti uvedenému rozsudku podal žalovaný (ďalej aj ako „sťažovateľ“) kasačnú sťažnosť z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. g) a písm. h) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) a žiadal napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

11. Sťažovateľ namietal, že krajský súd nesprávne právne vec posúdil, keď mu vytýkal neposudzovanie žiadosti žalobcu cez prizmu Dohovoru o právach dieťaťa. Sťažovateľ argumentoval, že pri rozhodovaní a posudzovaní žiadosti o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie je jediným relevantným podkladom komplexný posudok o zdravotnom stave posudzovanej osoby, ktorého podkladmi sú lekárske posudky vydané podľa § 11 ods. 11 a posudkový záver podľa § 13 ods. 9 zákona č. 447/2008 Z. z. V prejednávanej veci z lekárskeho posudku ako podkladu pre komplexný posudok vyplynulo, že rozsah pomoci inou fyzickou osobou je na úrovni I. stupňa odkázanosti s

počtom bodov 115 z možných, maloletá tak nespĺňala ustanovené zákonné podmienky na poskytnutie žalobcom žiadaného peňažného príspevku.

12. Sťažovateľ namietal, že krajský súd opomenul aplikáciu ustanovení § 49 ods. 13 zákona č. 448/2008 Z. z. a § 14 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. pri posudzovaní odkázanosti, keď sa nestotožnil so závermi lekárskeho posudku.

13. Ďalej sťažovateľ namietal, že krajský súd aplikoval na prejednávajúcu vec zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej tiež ako „zákon o sociálnom poistení“), ktorého predmet a pôsobnosť sa nevzťahuje na právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

14. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu a pri preskúmaní rozhodnutia žalovaného prekročil svoju právomoc. S poukazom na viaceré rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sťažovateľ konštatoval, že najvyšší súd pomenoval a nastavil rámec pravidiel, podľa ktorých súdy môžu a majú preskúmať lekárske posudky, a to z hľadiska jeho úplnosti, logickosti a presvedčivosti. Ďalej má súd skúmať, či dokazovanie v rámci správneho konania bolo vykonané v dostatočnom rozsahu. Podľa sťažovateľa je nad rámec týchto pravidiel a teda je nezákonné skúmanie odbornej stránky posudku zo strany súdu, posudzovanie správnosti jeho záverov z odbornej stránky, prípadne až nahradenie posudku vlastným posúdením skutočnosti z odbornej stránky. Krajský súd tak prekročil svoju právomoc tým, že nahradil lekárske posudky vlastným posúdením skutkových zistení (pri lekárskej posudkovej činnosti) z odbornej lekárskej stránky.

15. Žalobca vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 03.08.2021 uviedol, že napadnutý rozsudok krajského súdu považuje za vecne správny v celom rozsahu a kasačná sťažnosť je nedôvodná. Podľa žalobcu sťažovateľ neuviedol, v čom konkrétne mal správny súd pri aplikácii Dohovoru o právach dieťaťa pochybiť. Napadnutý rozsudok je podľa žalobcu v súlade s ustálenou praxou kasačného súdu, lebo hoci žalovaný poukazuje na viacero predošlých rozhodnutí najvyššieho súdu, vyvodzuje z nich nesprávne názory, resp. sa na danú vec nevzťahuje. V tejto súvislosti žalobca poukázal na rozhodnutie sp. zn. 4Sžso/2/2009, ktoré sa má týkať analogických skutkových právnych okolností a ktorým najvyšší súd priznal ochranu totožnému nároku, aký si uplatňuje žalobca. Žalobca navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť a žalovanému uložiť povinnosť uhradiť žalobcovi náhradu trov konania kasačnej sťažnosti v plnom rozsahu.

16. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a pripojeného administratívneho spisu zistil, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

17. Predmetom prieskumu v danej veci je rozhodnutie žalovaného, ktorým zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, odbor sociálnych vecí a rodiny zo dňa 28.10.2019, ktorým tento úrad nevyhovel žiadosti žalobcu zo dňa 17.07.2019 a nepriznal mu peňažný príspevok na opatrovanie S. Y., nar. XX.XX.XXXX s odôvodnením, že na základe komplexného posudku úradu zo dňa 22.10.2019 sa S. Y. považuje za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím s mierou funkčnej poruchy 60%. Peňažný príspevok na opatrovanie nebol v komplexnom posudku navrhnutý.

18. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. účinnom ku dňu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného (05.02.2020) lekárska posudková činnosť vykonáva posudkový lekár príslušného orgánu. Posudkový lekár pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje najmä s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo a s lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulantnú starostlivosť pre deti a dorast, alebo s lekárom so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore a sociálnym pracovníkom príslušného orgánu.

19. Podľa § 11 ods. 3 citovaného zákona pri výkone lekárskej posudkovej činnosti posudkový lekár vychádza z aktuálneho lekárskeho nálezu na účely kompenzácie, na účely preukazu, na účely parkovacieho preukazu, na účely posudzovania fyzickej schopnosti a psychickej schopnosti fyzickej osoby vykonávať opatrovanie a posudzovania fyzickej schopnosti a psychickej schopnosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím udeliť písomný súhlas podľa § 40 ods. 6 (ďalej len "lekársky nález"), ak tento zákon neustanovuje inak. Vzor lekárskeho nálezu je uvedený v prílohe č. 1.

20. Podľa § 11 ods. 11 citovaného zákona výsledkom lekárskej posudkovej činnosti je lekársky posudok, ktorý obsahuje mieru funkčnej poruchy, vyjadrenie, že ide o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, závery k jednotlivým druhom odkázanosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím podľa § 14 a termín opätovného posúdenia zdravotného stavu, ak tento zákon neustanovuje inak. Vzor lekárskeho posudku je uvedený v prílohe č. 2

21. Podľa § 13 ods. 2 citovaného zákona sociálna posudková činnosť sa vykonáva, ak je fyzická osoba posúdená ako fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím.

22. Podľa § 13 ods. 5 citovaného zákona sociálna posudková činnosť sa vykonáva za účasti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá má právo vyjadrovať svoje potreby a návrhy na riešenie svojej sociálnej situácie. Sociálna posudková činnosť sa môže vykonávať aj za účasti fyzickej osoby, ktorú fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím určí a aj v prostredí, v ktorom sa fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím obvykle zdržiava.

23. Podľa § 13 ods. 9 citovaného zákona výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je posudkový záver, ktorého obsahom sú sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach kompenzácie, ktoré má fyzická osoba v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia a návrh kompenzácie vo všetkých jej oblastiach.

24. Podľa § 14 ods. 1 citovaného zákona fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby na účely tohto zákona, ak je odkázaná na osobnú asistenciu, opatrovanie alebo sociálnu službu podľa osobitného predpisu.9a)

9a) § 34 až 41 zákona č. 448/2008 Z. z. <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/448/>> v znení zákona č. 551/2010 Z. z.

25. Podľa § 14 ods. 2 citovaného zákona pri posudzovaní odkázanosti neplnoletej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na pomoc inej fyzickej osoby sa neprihliada na potrebu pomoci pri zabezpečovaní starostlivosti o seba, starostlivosti o domácnosť alebo pri realizovaní základných sociálnych aktivít, ktoré vyplývajú z rodičovskej starostlivosti poskytovanej neplnoletej fyzickej osobe rovnakého veku.

26. podľa § 14 ods. 4 citovaného zákona fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na opatrovanie, ak stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby je V alebo VI podľa osobitného predpisu. 10)

10) § 49 ods. 10 a 12 a príloha č. 3 zákona č. 448/2008 Z.z.

27. Podľa § 39 ods. 1 citovaného zákona opatrovanie na účely tohto zákona je pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na opatrovanie podľa § 14 ods. 4, ak tento zákon neustanovuje inak.

28. Podľa § 39 ods. 2 citovaného zákona účelom opatrovania je zabezpečiť každodenne pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych aktivít s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí.

29. Podľa § 40 ods. 1 citovaného zákona ak fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá dovŕšila šesť rokov veku a je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná

na opatrovanie, osobne opatruje fyzická osoba uvedená v odsekoch 3 a 4, možno fyzickej osobe, ktorá opatruje, poskytnúť peňažný príspevok na opatrovanie.

30. Podľa § 49 ods. 10 z. č. 448/2008 z. z. v znení účinnom ku dňu 05.02.2020 odkázanosť fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby na účely poskytnutia sociálnej služby sa posudzuje podľa prílohy č. 3. Pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby sa dosiahnuté body podľa prílohy č. 3 písm. A v prvom bode až dvanástom bode sčítajú. Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a priemerný rozsah odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby v hodinách sa určí na základe celkového počtu bodov.

31. Podľa § 49 ods. 12 citovaného zákona ak fyzická osoba pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 písm. A dvanásteho bodu dosiahne 0 bodov, jej stupeň odkázanosti je VI a na body dosiahnuté podľa prílohy č. 3 písm. A prvého bodu až jedenásteho bodu sa neprihliada.

32. Podľa § 49 ods. 13 citovaného zákona pri posudzovaní odkázanosti nepľnoletej fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby sa neprihliada na jednotlivé činnosti uvedené podľa prílohy č. 3 písm. A, ktoré si nevie zabezpečiť nepľnoletá fyzická osoba rovnakého veku a pohlavia bez zdravotného postihnutia alebo bez nepriaznivého zdravotného stavu.

33. Podľa prílohy č. 3 písm. A bod 11 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení účinnom ku dňu 05.02.2020 Dodržiavanie liečebného režimu

Úkony dodržiavania liečebného režimu

- dodržiavanie pokynov ošetrojúceho lekára,
- rozpoznanie správneho lieku, správnej dávky a príprava lieku- pravidelné užívanie liekov a aplikácia mastí,
- aplikácia podkožných injekcií (napríklad inzulínu),
- dodržiavanie diéty.

0 bodov = fyzická osoba je pri väčšine úkonov dodržiavania liečebného režimu odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby

5 bodov = fyzická osoba je minimálne pri dvoch úkonoch dodržiavania liečebného režimu odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby

10 bodov = fyzická osoba je schopná vykonávať všetky úkony dodržiavania liečebného režimu

Podľa prílohy č. 3 písm. A bod 12 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení účinnom ku dňu 05.02.2020 Potreba dohľadu

Úkony dohľadu

- dohľad pri činnostiach uvedených v bodoch 1 až 11.

0 bodov = fyzická osoba je odkázaná na nepretržitý dohľad pri väčšine činností alebo fyzická osoba s cystickou fibrózou je odkázaná na dohľad minimálne pri štyroch činnostiach

5 bodov = fyzická osoba je odkázaná na dohľad počas dňa minimálne pri troch činnostiach

10 bodov = fyzická osoba nie je odkázaná na dohľad pri žiadnej z činností

34. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že maloletej bola diagnostikovaná cukrovka 1. typu na liečbe inzulínovou pumpou a subarachnoidálna cysta mozgu. Tomu zodpovedá stanovená miera funkčnej poruchy 60% podľa odseku III. bod 8 písm. c/ prílohy č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z., čiže ide o osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. Vzhľadom na to, že žalobca požadoval na maloletú o priznanie príspevku na opatrovanie v zmysle § 14 ods. 4 citovaného zákona, bolo potrebné zistiť stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby podľa zákona č. 448/2008 Z. z.

35. Za týmto účelom bol vyhotovený záznam zo zisťovania sociálnej situácie zo dňa 16.08.2019, ktorého sa zúčastnil žalobca. Pri tomto posudzovaní sa neprihliadlo na potrebu pomoci pri zabezpečovaní starostlivosti o maloletú, starostlivosti o domácnosť alebo pri realizovaní základných sociálnych aktivít, ktoré vyplývajú z rodičovskej starostlivosti poskytovanej zdravému dieťaťu rovnakého veku v zmysle § 49 ods. 13 zákona č. 448/2008 Z. z. a § 14 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z..

36. Správny súd vyhovel žalobe žalobcu a zrušil preskúmané rozhodnutie žalovaného. V odôvodnení uviedol, že čo sa týka bodu 11 prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. - dodržiavanie liečebného režimu, okrem iného správne dávkovanie, kontrola inzulínovej pumpy, vyhodnocovanie merania, dodržiavanie diéty, nie je v schopnosti 6-ročného dieťaťa, pretože v prípade nezabezpečenia starostlivosti, keď je osoba odkázaná na podávanie základného lieku, nepodanie ktorého môže mať pre ňu fatálne následky, je potrebné vyhodnotiť ako odkázanosť pri viacerých činnostiach, čo vedie k záveru o potrebe nepretržitého dohľadu pri bode 12, teda stupňa odkázanosti VI.

37. Kasačný súd sa s týmto posúdením veci zo strany správneho súdu nestotožnil. Aby bola potvrdená potreba dohľadu nad maloletou so skóre 0 bodov, čím by bol jej stupeň odkázanosti VI a bola by tak odkázaná na opatrovania podľa § 14 ods. 4 z. č. 447/2008 Z. z., musela by byť odkázaná na nepretržitý dohľad pri väčšine činností uvedených v bodoch 1 až 11 prílohy č. 3, nielen pri „viacerých“, ako to bez ďalšieho vysvetlenia uviedol správny súd.

38. Príloha č. 3 písm. A zákona č. 448/2008 Z. z. uvádza konkrétne činnosti, pri ktorých sa posudzuje odkázanosť fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby. Tieto jednotlivé činnosti sú zoskupené do jednotlivých skupín, ktoré označené bodmi 1 až 11, v rámci ktorých sú uvedené jednotlivé úkony. Každý jednotlivý úkon sa ohodnotí a v prípade odkázanosti fyzickej osoby pri väčšine týchto jednotlivých úkonov v konkrétnej skupine sa fyzická osoba ohodnotí počtom bodov 0. Ak je odkázaná na pomoc pri konkrétnom počte úkonov (v závislosti od toho, aký počet je uvedený v jednotlivej skupine činností), fyzická osoba dosiahne 5 bodov. Pokiaľ fyzická osoba je schopná vykonávať všetky úkony v rámci konkrétnej činnosti, dosiahne počet bodov 10. Ak fyzická osoba v 12 bode prílohy dosiahne 0 bodov, jej stupeň odkázanosti je VI a na body dosiahnuté v bodoch 1 až 11 sa neprihliada (§ 49 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z. z.).

39. Čo sa týka dodržiavania liečebného režimu (bod 11 prílohy č. 3 písm. A), u maloletej bola preukázaná potreba pomoci pri vykonávaní úkonov dodržiavania liečebného režimu a to pri aplikácii podkožných injekcií (v danom prípade obsluhovania inzulínovej pumpy a kanyly) a pri dodržiavaní diéty. V týchto prípadoch maloletá potrebuje pomoc inej fyzickej osoby navyše od zdravých detí v jej veku a preto na túto pomoc inej fyzickej osoby je potrebné prihliadať. V týchto prípadoch je maloletá odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby.

40. Zo záznamu posudzovania odkázanosti maloletej na pomoc inej fyzickej osoby pri jednotlivých činnostiach vyplýva, že v bodoch 1 až 10 získala maloletá za každý tento bod plných 10 bodov. Kasačný súd sa s týmto posúdením stotožnil, pretože v lekárskejších správach nemala zdokumentované žiadne pohybové poruchy (poruchy pohyblivosti na horných a dolných končatinách, poruchy jemnej motoriky a úchopu), zmyslové poruchy, poruchy kontinencie a duševné poruchy.

41. Z lekárskejších nálezov, ktoré predložil žalobca do administratívneho spisu, ďalej nevyplývajú žiadne také postihnutia u maloletej, ktoré by indikovali dohľad inej fyzickej osoby pri vykonávaní jednotlivých činností podľa bodov 1 - 10 prílohy č. 3 v porovnaní so zdravým dieťaťom rovnakého veku. Nebolo preukázané, že by maloletá potrebovala nepretržitý dohľad pri stravovaní a pitnom režime, vyprázdňovaní močového mechúra a hrubého čreva, pri osobnej hygiene, celkovom kúpeľi, v obliekaní a vyzliekaní, zmene polohy, sedení a státi, pri pohybe po schodoch či po rovine a orientácii v prostredí. To, že maloletá je sebestačná v týchto oblastiach na rovnakom základe ako maloleté dieťa rovnakého veku, vyplýva z lekárskejších nálezov predložených žalobcom, napríklad z lekárskeho nálezu MUDr. E. z 02.07.2019, MUDr. Q. z 15.07.2019 a 08.11.2019, ako aj zo správy z diagnostického vyšetrenia Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Nitra zo dňa 10.05.2019. Nepretržitý dohľad inej fyzickej osoby pri týchto činnostiach nebol u maloletej diagnostikovaný.

42. Aby bola maloletá posúdená ako osoba odkázaná na opatrovanie, stupeň jej odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby musí byť V alebo VI podľa zákona č. 448/2008 Z. z. Podľa prílohy č. 3 písm. B zákona č. 448/2008 Z. z. by tak musela maloletá dosiahnuť maximálne 44 bodov a minimálne 0 bodov. Keďže v bodoch 1 až 11 dosiahla spolu 105 bodov, bola by odkázaná na opatrovanie len vtedy, ak by v bode 12 (potreba dohľadu) dosiahla 0 bodov, teda bola by preukázaná potreba nepretržitého

dohľadu pri väčšine činností uvedených v bodoch 1 a ž 11 Tak by bol jej stupeň odkázanosti VI a na body dosiahnuté v predchádzajúcich bodoch by sa neprihliadalo (§ 49 ods. 12 zákona č. 448/2008 Z. z. Potreba dohľadu bola preukázaná len pri činnostiach uvedených v bode 11 (dodržiavanie liečebného režimu), pri ktorých je čiastočne potrebná pomoc inej fyzickej osoby a tam je dohľad potrebný. U ďalších 10 činností stanovených podľa jednotlivých bodov tejto prílohy, potreba nepretržitého dohľadu nebola zistená. Uvedené preukazuje aj záver prepúšťacej správy Národného endokrinologického a diabetologického ústavu n. o. so sídlom v Lubochni zo dňa 04.08.2019, z ktorej jedinej vyplýva určitý liečebný režim maloletej a to tak, že potrebuje minimálne 4x denne merať hladinu cukru v krvi, potrebuje prepichovať kanylu každé 2 - 3 dni, potrebuje od rodičov sťahovať výsledky z IP do domáceho počítača najskôr po týždni a potom 1x mesačne a udržiavať glykémiu pod 9 mmol/l a špeciálne úkony pri vyššej pohybovej aktivite, hyperglykémii a hypoglykémii. Uvedené znamená, že rodičia v rámci liečebného režimu (bod 11 prílohy č. 3) majú povinnosť dodržiavať takto určené pokyny špecializovaných lekárov, podávať lieky v správnych dávkach, dodržiavať ich pravidelné užívanie, aplikovať kanylu a ďalšie podporné činnosti, napríklad sledovať správy v počítači. Avšak uvedené nepredpokladá potrebu nepretržitého dohľadu pri väčšine činností uvedených v prílohe č. 3: pri stravovaní a pitnom režime (dodržiavanie diéty bolo ohodnotené v bode 11 ako súčasť dodržiavania liečebného režimu), pri vyprázdňovaní močového mechúra a hrubého čreva, pri osobnej hygiene a celkovom kúpeľi, pri obliekaní a vyzliekaní, zmene polohy, pri sedení a státi, pohybe na rovine a po schodoch či orientácii v prostredí.

43. Predloženými lekáorskými nálezmi nebolo preukázané, že by maloletá vyžadovala dohľad pri väčšine činností relevantných pre posúdenie odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby a preto správne prvostupňový správny orgán v bode 12 (Potreba dohľadu) neurčil maloletému dieťaťu počet bodov 0.

44. Správny súd v napadnutom rozsudku konštatoval nesprávne právne posúdenie veci zo strany žalovaného. Uviedol, že žalovaný síce aplikoval správny právny predpis (zákon č. 447/2008 Z. z.), avšak neaplikoval Dohovor o právach dieťaťa, ktorý má prednosť pred zákonmi a zákon č. 447/2008 Z. z. (§ 14 ods. 2, § 40 ods. 1, § 39 ods. 1, 2) nezabezpečuje taký rozsah práv, aký predpokladá Dohovor o právach dieťaťa. Kasačný súd uvádza, že toto konštatovanie je bez akéhokoľvek odôvodnenia vo vzťahu k ustanoveniam zákona č. 447/2008 Z. z., ktoré správny súd uviedol ako rozporné s uvedeným dohovorom. Samotné poukazovanie na to, že dieťaťu, ktoré nedokáže čítať a počítať, teda nedokáže analyzovať namerané hodnoty glykémie, je potrebné poskytovať zvláštnu opateru, je samo o sebe v súlade s etickými normami, avšak vo vzťahu k namietanému rozporu zákona č. 447/2008 Z. z. s Dohovorom o právach dieťaťa nemá konkrétnu výpovednú hodnotu.

45. Takýto právny názor správneho súdu je ničím neodôvodnený a teda arbitrárny. Naopak, podľa rozhodnutia Ústavného súdu SR II. ÚS 47/97 pokiaľ ide o právny poriadok Slovenskej republiky, viaceré záväzky Dohovoru sú obsiahnuté v Ústave a zároveň sú jednotlivé záväzky v celom rozsahu implementované v osobitných zákonoch. Pojem najlepšieho záujmu dieťaťa a všetky ustanovenia Dohovoru sú v slovenskej vnútroštátnej právnej úprave plne rešpektované. Z Dohovoru, ktorý zaväzuje Slovenskú republiku, vyplýva pozitívny záväzok štátu urobiť opatrenia, prostredníctvom ktorých sa každému dieťaťu zabezpečí možnosť uplatniť svoje práva zaručené týmto Dohovorom. Jedným z množstva právnych predpisov, implementujúcich záväzky Dohovoru, je i zákon č. 447/2008 Z. z., ktorý záväzky Dohovoru implementuje v konkrétnej oblasti kompenzácií. Zákon č. 447/2008 Z. z. komplexným spôsobom zakotvuje hmotné a procesné práva a povinnosti účastníkov konania, s prihliadnutím na potreby fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, vrátane maloletých.

46. Kasačný súd má za to, že správny súd pochybil, keď uviedol, že pri aplikácii tohto zákona prichádzajú do úvahy viaceré výklady. Správny súd neuviedol, aké (rozporné) výklady konkrétne ustanovenie zákona umožňuje. Kasačný súd dodáva, že zákon č. 447/2008 Z. z. je dostatočne určitý a výkladovo zrozumiteľný, čo napokon vyplýva aj z rozsiahlej rozhodovacej činnosti správnych súdov, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky či Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky.

47. Kasačný súd sa nestotožnil ani s názorom správneho súdu, že správna úvaha žalovaného je nelogická, keď uvádza, že maloletá potrebuje dohľad dospelšej osoby ako dieťa porovnateľné jej veku, ale na druhej strane konštatuje, že je u nej nevyhnutný dohľad pri meraní cukru, vyhodnotení uskutočneného merania a navolení inzulínových jednotiek. Ako bolo vyššie uvedené, a na čo poukázal aj žalovaný v kasačnej sťažnosti, v danom prípade je potrebné aplikovať § 49 ods. 13 zákona č. 448/2008 Z. z. ako aj § 14 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z. Bolo povinnosťou žalovaného neprihliadať na potrebu pomoci maloletej, ktorá vyplýva z rodičovskej starostlivosti poskytovanej nepľnoletej fyzickej osobe rovnakého veku (napríklad pomoc pri obliekaní, vyprázdňovaní, celkovom kúpeľi, atď.). Je však povinnosťou žalovaného prihliadať na takú starostlivosť o maloletú, ktorá pramení z jej špecifického ochorenia a teda že maloletá v určitej oblasti potrebuje špeciálnu pomoc navyše od zdravých detí. Na takúto pomoc žalovaný aj prihliadol a uviedol ako potrebu merania hladiny cukru v krvi, upravovania jednotiek aplikovaného inzulínu a dodržiavania diéty, čo zhodnotil v ohodnotení činností pod bodom 11 - dodržiavanie liečebného režimu.

48. Správny súd nesprávne právne vec posúdil aj z toho dôvodu, že na daný prípad aplikoval prílohu č. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, a to konkrétne kapitolu IV choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok. Čo sa týka prílohy č. 2 k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, treba uviesť, že v tejto prílohe uvedené choroby a stavy, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť, predstavujú osobitnú kategóriu, ktorá je relevantná pre dôchodkové poistenie v zmysle zákona o sociálnom poistení a preto nie je možné aplikovať tieto ustanovenia v konaní podľa zákona č. 447/2008 Z. z. Len na okraj kasačný súd uvádza, že choroba, na ktorú správny súd nesprávne aplikoval prílohu č. 2 k zákonu o sociálnom poistení („choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok...“), bola v lekárskom posudku druhostupňového správneho orgánu zo dňa 09.01.2020 zohľadnená ako Endokrinné poruchy podľa prílohy č. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. Odkazy na zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, či už v žalobe alebo v napadnutom rozsudku krajského súdu sú neadekvátne, pretože nesúvisia s posudzovaním osoby s ťažkým zdravotným postihnutím pri posudzovaní jej odkázanosti na opatrovanie.

49. Záver správneho súdu o potrebe nepretržitého dohľadu pri väčšine činností uvedených v bodoch 1 až 11 prílohy č. 3 je možné prijať len na základe dôkazov nachádzajúcich sa v administratívnom spise. Keďže sa jedná o odbornú lekársku otázku, musí ísť o dôkazy medicínskeho charakteru. Lekársky nález, podľa ktorého maloletá používa inzulínovú pumpu, nevie rozpoznať dôsledky svojho ochorenia, nevie si sama podávať inzulín a nevie analyzovať namerané hodnoty glykémie ani aplikovať správne množstvo inzulínu, však sám o sebe nestačí pre prijatie takého záveru. Tieto popísané činnosti sú činnosťami dodržiavania liečebného režimu. V tejto skupine činností je potrebný dohľad, avšak v ostatných činnostiach uvedených pod bodmi 1 až 10 prílohy č. 3 už jeho potreba lekárske nálezmi nebola zistená. Samotná odkázanosť na pomoc v tejto parciálnej skupine činností a potreba dohľadu pri týchto činnostiach nie je dôvodom na konštatovanie potreby nepretržitého dohľadu pri väčšine činností maloletej, ako to v žalobe tvrdil žalobca.

50. Nebolo predloženými lekárske nálezmi preukázané tvrdenie žalobcu, že postihnutie jeho dcéry vyžaduje dohľad nepretržitým 24-hodinovým monitorovaním glykemických variácií ani iným nepretržitým dohľadom, napríklad nepretržitou aplikáciou inzulínu. Nie je tiež odborne zdokumentované, že je potrebné neustále vyhodnocovať namerané ukazovatele.

51. Pokiaľ žalobca v žalobe poukazoval na lekárske správu detského endokrinológa a diabetológa MUDr. U. Q., kasačný súd uvádza, že táto správa nie je nijako identifikovaná a lekárske nález citovaného lekára sa nenachádza v administratívnom spise medzi lekárske nálezmi, ktoré predložil žalobca do administratívneho konania, ani v súdnom spise.

52. Nie je správny názor žalobcu, že žalovaný stotožnil termíny dohľad a pomoc. Dohľad zakotvený v prílohe č. 3 písm. A bod 12 zákona č. 448/2008 Z. z. znamená pozorovanie, dozor či kontrolu zaisťujúcu dodržiavanie príkazov, noriem či predpisov. Termín pomoc je použitý pri definícii opatrovania podľa § 39 ods. 1 z. č. 447/2008 Z. z., podľa ktorého opatrovanie na účely tohto zákona je pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je odkázaná na opatrovanie podľa § 14 ods. 4. Pri opatrovaní je nevyhnutné prihliadať na stupeň odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,

pretože nie každá fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na opatrovanie. Samotné opatrovanie znamená úplnú pomoc pri bežných denných úkonoch osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré ich nevedia vzhľadom na svoje postihnutie zvládnuť, a to s prihliadnutím na základný účel opatrovania, t. j. zabezpečiť každodenne pomoc fyzickej osobe s cieľom zotrvať v domácom prostredí. Predmetom preskúmaného rozhodnutia bolo rozhodovanie o príspevku na opatrovanie, teda bolo posudzované, či je maloletá odkázaná na opatrovanie, teda či potrebuje úplnú pomoc pri bežných každodenných úkonoch. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že pojem dohľad je užšia kategória ako pojem opatrovanie.

53. Čo sa týka námietok ohľadne zavádzania inzulínovej pumpy a pomoci pri obliekaní a vyzliekaní z toho dôvodu, že je potrebné inzulínovú pumpu vždy správne fixovať, kasačný súd konštatuje, že uvedené činnosti spadajú pod činnosti, na ktoré nie je možné prihliadnuť podľa § 14 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z. z., pretože každé 6 ročné dieťa potrebuje čiastočnú pomoc pri osobnej hygiene, celkovom kúpeli či obliekaní a vyzliekaní, pričom samotné riadne fixovanie pumpy, rovnako ako dodržiavanie diéty, spadá pod pomoc pri dodržiavaní liečebného režimu.

54. Poukaz na rozsudok NS SR sp. zn. 4Sžso/2/2009 nie je náležitý, pretože tento rozsudok vychádzal z v súčasnosti už neúčinnnej právnej úpravy z. č. 195/1998 Z. z. Okrem toho vychádzal z odlišnej skutkovej situácie. V tam posudzovanom prípade bolo potrebné mal. dieťaťu aplikovať 5 krát denne inzulín injekčnou formou a dohľad a celodenné sledovanie dieťaťa bolo preukázané lekárske nálezom. V tu posudzovanom prípade nebol doložený lekárske nález, ktorý by preukázal nutnosť celodenného dohľadu a sledovania mal. dieťaťa.

55. Kasačný súd tak vyhodnotil kasačnú námietku žalovaného ohľadne nesprávneho právneho posúdenia veci zo strany správneho súdu za dôvodnú a preto napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil podľa § 462 ods. 1 SSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

56. V ďalšom konaní bude správny súd viazaný právnym názorom kasačného súdu (§ 469 SSP).

57. O trovách kasačného konania správny súd rozhodne v rozhodnutí, ktorým sa konanie skončí (§ 467 ods. 3 SSP).

58. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.

